

MOTIE LIJST VAN ANDEL

Voorstel nr.:2026-RAAD-00030

Onderwerp:

Verkenning Autonome Digitale Werkomgeving en Open Source

De raad van de gemeente Steenwijkerland in vergadering bijeen d.d. 30 juni 2026

Constaterende dat:

1. De gemeente Steenwijkerland voor haar dagelijkse informatievoorziening, kantoor toepassingen en data-opslag afhankelijk is van Amerikaanse *Big Tech*-monopolisten (specifiek Microsoft);¹
2. Deze monopolisten hun tarieven voor de publieke sector de afgelopen jaren hebben verhoogd, wat leidt tot een structurele kapitaalvlucht uit de gemeentelijke begroting richting commerciële cloud-giganten;²
3. Door geopolitieke instabiliteit en buitenlandse wetgeving (zoals de Amerikaanse *CLOUD Act*) de continuïteit en data-privacy van onze gemeentelijke basisvoorzieningen een reëel bestuurlijk risico zijn geworden;³
4. Zowel het landelijke overheidsbeleid (Nationale Digitaliseringsstrategie)⁴ en Actieplan MVOI⁵ expliciet de noodzaak erkennen van digitale soevereiniteit, open standaarden en open source;
5. Koplopergemeenten (zoals Groningen) samen met Zaanstad en Ede reeds trajecten zijn gestart richting een 'Autonome Digitale Werkomgeving' (een onafhankelijke, digitaal weerbare kantooromgeving);⁶

Overwegende dat:

1. Een overhaaste migratie van Windows naar Linux operationeel onverantwoord is, maar passief afwachten de gedwongen winkelnering (vendor lock-in)⁷ ieder jaar verdiept en de toekomstige onderhandelingspositie van de gemeente verzwakt;
2. Het fundamentele probleem van gemeentelijke ICT niet het besturingssysteem is, maar de gesloten keten van specialistische softwareleveranciers;
3. De gemeente Steenwijkerland elke vier jaar haar hardware vernieuwt (circa 650 laptops) en softwarecontracten periodiek heronderhandelt, wat logische en natuurlijke beslismomenten biedt voor een koerswijziging;
4. Echte digitale weerbaarheid begint bij een *exit-strategie*: een overheid moet technisch in staat zijn om een wurgcontract te beëindigen zonder dat de lokale publieke dienstverlening stilvalt;

Verzoekt het college:

1. De 'Exit-toets' bij inkoop: Vanaf Q2 2027 bij de aanbesteding van nieuwe software, SaaS-oplossingen of cloud-diensten als zwaarwegend uitgangspunt op te nemen dat de software draait op open standaarden en platformonafhankelijk te benutten is, tenzij zwaarwegende operationele of markttechnische redenen zich hiertegen verzetten;
2. Aan te sluiten bij pilots van de VNG: Ambtelijk contact te leggen met de VNG en de initiatiefnemers van de proeftuin 'Mijn Bureau' (de gemeentelijke Autonome Werkomgeving) om kennis te delen, zodat Steenwijkerland mee-profiteert van reeds ontwikkelde opensource-bouwstenen in de toekomst.⁸

3. Uiterlijk in Q1 2027 een nuchtere, technische risico- en kosteninventarisatie aan de raad voor te leggen waarin inzichtelijk wordt gemaakt:
- Welke kritische softwarepakketten van bijvoorbeeld Centric⁹ binnen onze organisatie momenteel een 'harde' Windows-verplichting hebben;
 - Wat de globale financiële impact is op de post licentiekosten indien de kantooromgeving gefaseerd wordt gemigreerd naar open-source alternatieven;
 - Of de eerstvolgende lease-cyclus van de gemeentelijke laptops ruimte biedt voor een kleinschalige *pilot* met opensource-werkplekken onder technisch onderlegde medewerkers;

en gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

Sammy van Andel

Lijst van Andel Steenwijkerland

1. <https://www.softwareone.com/-/media/files/emea/nl/flyers/softwareone-case-study-gemeente-steenwijkerland.pdf>
2. <https://www.aanbestedingscave.nl/microsoft-contract-gemeenten-roept-vragen-op-over-marktwerking>
3. <https://www.binnenlandsbestuur.nl/digitaal/it-personeel/er-mag-niets-met-microsoft-gebeuren-want-dan-hebben-we>
4. <https://www.digitaleoverheid.nl/nederlandse-digitaliseringsstrategie-nds/6-prioriteiten-voor-een-overheid/prioriteit-5-versterken-digitale-weerbaarheid-en-autonomie-van-de-overheid/>
5. https://www.pianoo.nl/sites/default/files/media/documents/2025-11/mvoi_actieplan_2024_gemeente_steenwijkerland.pdf
6. <https://www.binnenlandsbestuur.nl/digitaal/vier-gemeenten-testen-autonome-digitale-werkomgeving>
7. <https://www.pianoo.nl/nl/sectoren/ict/inkopen-van-ict/vendor-lock>
8. <https://www.digitaleoverheid.nl/nieuws-nds/gemeenten-verkennen-autonome-digitale-werkomgeving/>
9. <https://centric.eu/nl/wat-we-doen/makkelijker-en-gebruiksvriendelijker-betalen/>